Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2021, sen. zn. 29 ICdo 142/2019, ECLI:CZ:NS:2021:29.ICDO.142.2019.1

Číslo: 31/2022

Právní věta:

Jestliže v průběhu insolvenčního řízení vyústí zkoumání (ne)platnosti právního úkonu týkajícího se majetku nebo závazků dlužníka jiným (než insolvenčním) soudem či jiným orgánem ve vydání rozhodnutí, jímž se žaloba o takové určení zamítá (ve zjištění, že není důvod vyslovit neplatnost právního úkonu), jde ve smyslu ustanovení § 231 odst. 1 insolvenčního zákona o „jiný způsob zjištění" namítané neplatnosti, jímž insolvenční soud rovněž není vázán. Trest propadnutí věci uložený podle ustanovení § 70 tr. zák. dlužníku v průběhu insolvenčního řízení vedeného na jeho majetek je mimosmluvní sankcí postihující majetek dlužníka, jejíž uspokojení v insolvenčním řízení vedeném na majetek dlužníka zakazuje (znemožňuje) ustanovení § 170 písm. d/ insolvenčního zákona. Takový trest nelze vykonat (realizovat) za trvání insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka a jeho uložení nemá vliv na příslušnost jím dotčeného majetku dlužníka k majetkové podstatě dlužníka ani na možnost insolvenčního správce takový majetek zpeněžit (je-li způsobem řešení úpadku dlužníka konkurs) a výtěžek zpeněžení použít k uspokojení dlužníkových (insolvenčních) věřitelů.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 23.09.2021

Spisová značka: 29 ICdo 142/2019

Číslo rozhodnutí: 31

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Incidenční spory (vylučovací žaloba), Překážka věci rozsouzené (res iudicata), Propadnutí věci

Předpisy: § 159a o. s. ř.
§ 170 písm. d) IZ
§ 231 IZ
§ 24 odst. 3 předpisu č. 26/2000Sb.
§ 70 zákona č. 40/2009 Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Dotčená rozhodnutí:

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2013, sp. zn. 29 Cdo 392/2011

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 7. 2014, sp. zn. 29 Cdo 914/2014, uveřejněný pod číslem

107/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2018, sp. zn. 29 Cdo 6037/2016, uveřejněný pod číslem 82/2019 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2004, sp. zn. 29 Odo 268/2003, uveřejněný pod číslem 19/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2543/2011, uveřejněný pod číslem 100/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 6. 2012, sp. zn. 31 Cdo 619/2011, uveřejněný pod číslem 115/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2011, sp. zn. 29 Cdo 1829/2011, uveřejněný pod číslem 59/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2020, sen. zn. 29 ICdo 98/2018, uveřejněný pod číslem 110/2020 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2011, sp. zn. 21 Cdo 1032/2010

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. 12. 2014, sp. zn. 21 Cdo 4124/2013

Nález Ústavního soudu ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08, N 26/52 SbNU 247

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 9. 2019.

I.
Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem ze dne 8. 2. 2019, Městský soud v Praze (dále jen „insolvenční soud“), rozhodující za účasti Městského státního zastupitelství v Praze (dále jen „státní zastupitelství“) a za účasti J. K. (dále též jen „J. K.“), jako vedlejšího účastníka řízení na straně žalovaného (AS Z. v. o. s., jako insolvenčního správce dlužníka M. P.):

> [1] Zamítl žalobu, kterou se žalobce (E. R. G. SE) domáhal vůči žalovanému vyloučení označených nemovitých věcí ze soupisu majetkové podstaty dlužníka (bod I. výroku).
>
> [2] Uložil žalobci zaplatit vedlejšímu účastníku řízení na náhradě nákladů řízení do 3 dnů od právní moci rozhodnutí částku 31.036,50 Kč (bod II. výroku).
>
> [3] Určil, že žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení (bod III. výroku).

2. Insolvenční soud – vycházeje především z ustanovení § 7, § 224, § 225, § 231 a § 232 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), z ustanovení § 2 písm. a/ a n/, § 11, § 18 odst. 2, § 20, § 24 odst. 3, § 27, § 29 odst. 2 a 7, § 31 odst. 1 a 3, § 32, § 34 a § 35 zákona č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, a z ustanovení § 196a odst. 3 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“) – dospěl po provedeném dokazování k závěru, že žalobce se nestal vlastníkem nemovitostí, jejichž vyloučení se domáhá, neboť veřejná dražba dobrovolná, konaná 30. 6. 2011 (dále též jen „veřejná dražba“), kterou měl nemovitosti nabýt od dlužníka, byla simulovaným právním úkonem a ve skutečnosti nikdy nedošlo k úhradě nejvyšší ceny dosažené

vydražením. Skutečným cílem veřejné dražby bylo vyvedení dlužníkova majetku mimo jeho osobní majetkovou sféru, aby z něj nemohly být uspokojeny splatné závazky dlužníka vůči jeho věřitelům; dlužník si i poté zachoval vliv nad tímto majetkem.

3. K odvolání žalobce Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 5. 9. 2019:

[1] Potvrdil rozsudek insolvenčního soudu (první výrok).

[2] Uložil žalobci zaplatit vedlejšímu účastníku na náhradě nákladů odvolacího řízení do 3 dnů od právní moci rozhodnutí částku 12.342 Kč (druhý výrok).

[3] Určil, že žalovaný nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (bod III. výroku).

4. Odvolací soud – vycházeje z ustanovení § 2, § 17 odst. 4 a § 24 odst. 3 zákona o veřejných dražbách – po přezkoumání napadeného rozhodnutí a řízení, jež mu předcházelo, dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí je věcně správné jak v rovině skutkových zjištění, tak z hlediska právní argumentace. I on uzavřel, že veřejná dražba, na jejímž základě mělo dojít k přechodu vlastnictví z dlužníka na žalobce, tento cíl pouze fingovala, neboť ve skutečnosti nikdy nedošlo k úhradě nejvyšší ceny dosažené vydražením; nebyl tak naplněn zákonem stanovený účel veřejné dražby. Skutečným cílem veřejné dražby bylo vyvedení dlužníkova majetku mimo jeho osobní majetkovou sféru tak, aby z něj nemohly být uspokojeny jeho splatné závazky (dluhy) vůči věřiteli, přičemž dlužník si poté zachoval vliv nad tímto majetkem. K odvolací námitce, že platností veřejné dražby se zabýval rozsudek Okresního soudu v Šumperku ze dne 31. 3. 2014, „č. j.“ (správně sp. zn.) 10 C 38/2011, potvrzený rozsudkem Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci, ze dne 13. 11. 2014, „č. j.“ (správně sp. zn.) 69 Co 276/2014, odvolací soud uvedl, že insolvenční správce nebyl účastníkem řízení, takže onen rozsudek pro něj není závazný. Nadto zásadním důvodem, pro který došlo k zamítnutí tamní žaloby, byl nedostatek aktivní legitimace vedlejšího účastníka. K tomu odvolací soud dále poukázal na ustanovení § 231 insolvenčního zákona.

II.
Dovolání a vyjádření k němu

5. Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu ustanovení § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právních otázek, které v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyly vyřešeny, jakož i na vyřešení právní otázky, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu. Dovolatel namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud napadený rozsudek změnil v tomu duchu, že nemovitosti se vylučují z majetkové podstaty dlužníka, případně aby zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

6. Za neřešené má dovolatel následující otázky:

[1] Je povinností soudu aplikovat v insolvenčním řízení ustanovení § 159a o. s. ř., nebo je jeho aplikace vyloučena dle ustanovení § 7 insolvenčního zákona pro rozpor se zásadami insolvenčního řízení?

[2] Může dojít k zásahu do práva na zákonného soudce ve smyslu článku 38 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) v důsledku aplikace § 231 a § 232 insolvenčního zákona?

[3] Je insolvenční soud vázán rozhodnutím soudu dle ustanovení § 24 odst. 3 zákona o veřejných dražbách, které nabylo právní moci před zahájením insolvenčního řízení?

7. Rozpor s ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu spatřuje dovolatel v tom, že odůvodnění napadeného rozhodnutí je v rozporu s požadavky definovanými ustanovením § 157 o. s. ř., a v tom, že odvolací soud se nevypořádal se zcela zásadními argumenty, které předložil v odvolacím řízení.

8. V mezích uplatněného dovolacího důvodu argumentuje dovolatel k předestřeným právním otázkám následovně:

9. Dovolatel namítá, že odvolací soud dospěl k závěru, že aplikace ustanovení § 159a o. s. ř. by byla v řešeném případě v rozporu se zásadami insolvenčního řízení, přičemž tento závěr (jímž se odvolací soud ztotožnil se závěrem insolvenčního soudu) představuje nesprávné právní posouzení věci. Dále zdůrazňuje význam „zásady věci pravomocně rozhodnuté“, dovolávaje se závěrů usnesení Ústavního soudu ze dne 16. 10. 2008, sp. zn. III. ÚS 977/08 [usnesení je (stejně jako další rozhodnutí Ústavního soudu zmíněná níže) dostupné na webových stránkách Ústavního soudu], s tím, že ve prospěch aplikace § 159a o. s. ř. pro poměry dané věci svědčí i ustanovení § 231 insolvenčního zákona. Z něj je patrno, že vůbec nemělo být aplikováno, jelikož soudní rozhodnutí o veřejné dražbě byla přijata před zahájením insolvenčního řízení. Nadto nešlo o rozhodnutí, jimiž byla zjištěna neplatnost právního úkonu (naopak bylo konstatováno, že veřejná dražba není neplatná).

10. Ustanovení § 231 insolvenčního zákona definuje rozsah pravomocí orgánu veřejné moci, takže [též s přihlédnutím k článku 2 odst. 2 Listiny a závěrům formulovaným v nálezu Ústavního soudu ze dne 20. 10. 2009, sp. zn. IV. ÚS 1122/09 (jde o nález uveřejněný pod číslem 223/2009 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu)] není přípustné rozšiřovat okruh případů, ve kterých není insolvenční soud vázán rozhodnutím jiného soudu či orgánu.

11. V důsledku nezákonné aplikace ustanovení § 231 insolvenčního zákona došlo nejen k zásahu do dovolatelových základních práv a svobod ve smyslu článku 2 Listiny, nýbrž také k zásahu do práva dovolatele na zákonného soudce ve smyslu článku 38 Listiny, neboť řešená otázka byla opětovně projednána před soudem, jehož příslušnost není možné podložit žádným relevantním zákonným ustanovením.

12. Závěr soudů, že v důsledku aplikace § 231 a § 232 insolvenčního zákona je insolvenční soud oprávněn posoudit bez omezení neplatnost právního jednání (veřejné dražby) sám v průběhu insolvenčního řízení, je podle dovolatele v rozporu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu, dle které je otázku neplatnosti veřejné dražby možné řešit jen postupem dle § 24 odst. 3 zákona o veřejných dražbách. Způsob určení neplatnosti veřejné dražby podle zákona o veřejných dražbách je jediným (výlučným) způsobem, kterým lze prohlásit veřejnou dražbu za neplatnou (s výjimkou situace, kdy o veřejnou dražbu vůbec nešlo a kdy je možné postupovat dle § 80 o. s. ř., což podle výsledku řízení před okresním soudem není tento případ). Předmětná dražba byla veřejnou dražbou ve smyslu zákona o veřejných dražbách, proto jsou (musí být) soudní rozhodnutí soudu přijatá v řízení dle § 24 odst. 3 zákona o veřejných dražbách závazná pro všechny osoby a orgány veřejné moci, nejen pro účastníky řízení.

13. Odůvodnění napadeného rozhodnutí nenaplňuje zákonné požadavky ve smyslu § 157 o. s. ř. a jeho nedostatky v rámci právního posouzení věci a objasnění úvah odvolacího soudu činí napadené rozhodnutí nepřezkoumatelným. Odvolací soud nevysvětlil, co jej vedlo k přesvědčení o nutnosti aplikace § 231 insolvenčního zákona a chybí jakákoli konkrétní úvaha, která dovedla odvolací soud k názoru, že rozhodnutí o veřejné dražbě nezavazují insolvenčního správce. Formální vadou odůvodnění je, že odvolací soud se nijak nevypořádal s dovolatelovým poukazem na závěry vyjádřené v „rozhodnutí“ Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2013, sp. zn. 29 Cdo 392/2011 [jde o rozsudek uveřejněný v časopise Soudní judikatura, číslo 9, ročníku 2014, pod číslem 110, který je (stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže) dostupný i na webových stránkách Nejvyššího soudu].

14. Dovolatel míní, že i kdyby dovolací soud dospěl k závěru, že přezkum veřejné dražby soudy nižších stupňů byl namístě, insolvenční soud věrohodně nepodložil zjištění, že šlo o vykonstruovanou a fiktivní dražbu. Závěr, že dovolatel neprokázal svou „solventnost“, insolvenční soud přijal, aniž by dovolatele ve smyslu § 118a o. s. ř., respektive § 119a o. s. ř., vyzval k doplnění důkazů a k prokázání tvrzení. Také k této odvolací námitce se odvolací soud nevyjádřil.

15. Vedlejší účastník ve vyjádření navrhuje dovolání odmítnout jako nepřípustné, maje za to, že dovolatel opakuje argumentaci, se kterou se řádně vypořádaly soudy nižších stupňů a snaží se zhojit zjevně protiprávní jednání dlužníka, a uváděje, že nedošlo k žádnému zásahu do práva dovolatele na spravedlivý proces.

III.
Přípustnost dovolání

16. Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (v aktuálním znění) se podává z bodu 2., článku II, části první zákona č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

17. Dovolání, které nesměřuje proti žádnému z usnesení vypočtených v § 238a o. s. ř., je přípustné podle § 237 o. s. ř., když pro daný případ neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání vypočtených v § 238 o. s. ř. a v posouzení právních otázek reprodukovaných v odstavci 6. výše jde zčásti o věc dovolacím soudem neřešenou. Námitkami, jež pojí s ustanoveními § 118a, § 119a a § 157 o. s. ř., vystihuje dovolatel z obsahového hlediska tzv. jiné vady řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Existenci takových vad zkoumá dovolací soud u přípustného dovolání z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), takže Nejvyšší soud neshledává účelným zabývat se (poté, co dovolání připustil pro řešení výše označených otázek) samostatně přípustností dovolání k těmto (dalším) procesním otázkám; s námitkami vznesenými v souvislosti s nimi se vypořádá v mezích přípustného dovolání.

IV.
Důvodnost dovolání

18. Nejvyšší soud se – v hranicích právních otázek, pro jejichž řešení připustil dovolání – nejprve zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

19. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval. Při úvaze, zda právní posouzení věci odvolacím soudem je ve smyslu ustanovení § 241a odst. 1 o. s. ř. správné, vychází dovolací soud ze skutkových závěrů odvolacího soudu a nikoli z těch skutkových závěrů, které v dovolání na podporu svých právních argumentů (případně) nejprve zformuluje sám dovolatel. Pro tyto účely se též nezabývá námitkami, jež dovolatel ke skutkovému stavu věci, z nějž vyšel odvolací soud, snesl prostřednictvím tvrzení o tzv. jiných vadách řízení (zde tvrzení navázaná na poučovací povinnost soudu dle § 118a a § 119a o. s. ř.). Srov. např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2004, sp. zn. 29 Odo 268/2003, uveřejněného pod číslem 19/2006 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 19/2006“), a rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. 10. 2013, sp. zn. 31 Cdo 3881/2009, uveřejněného pod číslem 10/2014 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 10/2014“).

20. Pro odpověď na otázky, které má dovolatel za dovolacím soudem neřešené, jsou rozhodná

následující skutková zjištění (z nichž vyšly oba soudy):

21. Rozsudkem ze dne 31. 3. 2014, č. j. 10 C 38/2011-208, Okresní soud v Šumperku zamítl žalobu, kterou se J. K. domáhal vůči dovolateli (coby vydražiteli), dlužníku a dražebníku (A – C. a. s.) určení neplatnosti veřejné dražby dobrovolné, konané 30. 6. 2011. Zamítnutí odůvodnil tím, že šlo o veřejnou dražbu podle zákona o veřejných dražbách, takže žalobce (J. K.) není ve smyslu ustanovení § 24 odst. 3 zákona o veřejných dražbách k podání žaloby aktivně věcně legitimován.

22. K odvolání žalobce (J. K.) Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci rozsudkem ze dne 13. 11. 2014, č. j. 69 Co 276/2014-294, který nabyl právní moci dne 25. 11. 2014, potvrdil rozsudek okresního soudu jako správný.

23. Na základě insolvenčního návrhu podaného 5. 9. 2014 insolvenční soud usnesením ze dne 14. 1. 2015 (mimo jiné) zjistil úpadek dlužníka a prohlásil konkurs na jeho majetek.

24. Insolvenční správce dlužníka sepsal nemovité věci, ohledně kterých je jako vlastník (na základě veřejné dražby) zapsán v katastru nemovitostí dovolatel, do majetkové podstaty dlužníka dne 2. 9. 2015 a účinky soupisu trvaly i v době rozhodování soudu.

25. Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou rozhodná následující ustanovení insolvenčního zákona, občanského soudního řádu a zákona o veřejných dražbách:

§ 2 (insolvenčního zákona)
Vymezení některých základních pojmů

Pro účely tohoto zákona se rozumí

(…)

d/ incidenčním sporem spory vyvolané insolvenčním řízením, o kterých tak stanoví tento zákon, projednávané v rámci insolvenčního řízení,

(…)

§ 7 (insolvenčního zákona)
Použití občanského soudního řádu a zákona o zvláštních řízeních soudních

Nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení, použijí se pro insolvenční řízení a pro incidenční spory přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu týkající se sporného řízení, a není-li to možné, ustanovení zákona o zvláštních řízeních soudních; ustanovení týkající se výkonu rozhodnutí nebo exekuce se však použijí přiměřeně jen tehdy, jestliže na ně tento zákon odkazuje.

§ 7a (insolvenčního zákona)
Věcná příslušnost

Krajské soudy rozhodují jako soudy prvního stupně

a/ v insolvenčním řízení,

b/ v incidenčních sporech,

(…)

§ 7b (insolvenčního zákona)
Místní příslušnost

(…)

(4) Insolvenční soud je příslušný ve věcech uvedených v § 7a písm. b/ až e/.

(…)

§ 159 (insolvenčního zákona)

(1) Incidenčními spory jsou

(…)

b/ spory o vyloučení věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty z majetkové podstaty nebo o vydání výtěžku zpeněžení podle § 225 odst. 5,

(…)

g/ spory o určení, zda tu je či není právní vztah nebo právo týkající se majetku nebo závazků dlužníka, je-li na takovém určení naléhavý právní zájem,

(…)

§ 231 (insolvenčního zákona)

(1) Insolvenční soud není vázán rozhodnutím jiného soudu či jiného orgánu, kterým v průběhu insolvenčního řízení došlo ke zjištění neplatnosti právního úkonu týkajícího se majetku nebo závazků dlužníka, ani jiným způsobem tohoto zjištění.

(2) V průběhu insolvenčního řízení posoudí neplatnost takového právního úkonu pouze insolvenční soud.

(3) Je-li k neplatnosti právního úkonu nutné, aby ten, kdo je takovým úkonem dotčen, se jeho neplatnosti dovolal, může tak učinit i insolvenční správce.

§ 232 (insolvenčního zákona)

Byla-li neplatnost právního úkonu týkajícího se majetku nebo závazků dlužníka zjištěna rozhodnutím soudu, které nabylo právní moci před zahájením insolvenčního řízení, považuje se právní úkon, jehož se rozhodnutí týká, za neplatný i v insolvenčním řízení.

§ 135 (o. s. ř.)

(1) Soud je vázán rozhodnutím příslušných orgánů o tom, že byl spáchán trestný čin, přestupek nebo jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních předpisů, a kdo je spáchal, jakož i rozhodnutím o osobním stavu; soud však není vázán rozhodnutím v blokovém řízení.

(2) Jinak otázky, o nichž přísluší rozhodnout jinému orgánu, může soud posoudit sám. Bylo-li však o takové otázce vydáno příslušným orgánem rozhodnutí, soud z něho vychází.

§ 159a (o. s. ř.)

(1) Nestanoví-li zákon jinak, je výrok pravomocného rozsudku závazný jen pro účastníky řízení.

(2) Výrok pravomocného rozsudku, kterým bylo rozhodnuto ve věcech uvedených v § 83 odst. 2, je závazný nejen pro účastníky řízení, ale i pro další osoby oprávněné proti žalovanému pro tytéž nároky z téhož jednání nebo stavu. Zvláštní právní předpisy stanoví, v kterých dalších případech a v jakém rozsahu je výrok pravomocného rozsudku závazný pro jiné osoby než účastníky řízení.

(3) V rozsahu, v jakém je výrok pravomocného rozsudku závazný pro účastníky řízení a popřípadě jiné osoby, je závazný též pro všechny orgány.

(4) Jakmile bylo o věci pravomocně rozhodnuto, nemůže být v rozsahu závaznosti výroku rozsudku pro účastníky a popřípadě jiné osoby věc projednávána znovu.

§ 24 (zákona o veřejných dražbách)
Zmaření a neplatnost dražby

(…)

(3) Každý, do jehož práv bylo provedením dražby podstatným způsobem zasaženo a je účastníkem dražby, navrhovatelem, osobou oprávněnou z předkupního práva k předmětu dražby, osobou oprávněnou z práva na přednostní nabytí předmětu dražby nebo osobou, k jejímuž návrhu bylo vykonatelným rozhodnutím zakázáno s předmětem dražby nakládat, může navrhnout soudu, aby soud vyslovil neplatnost dražby, pokud dražebník neupustil od dražby, ač tak byl povinen učinit, vydražila-li předmět dražby osoba, která je z účasti na dražbě vyloučena, nebo nejsou-li splněny podmínky v § 12 odst. 1 a 2, § 14 odst. 3, § 17 odst. 5 a 6, § 19, 20, § 23 odst. 1 až 10, § 25 a v § 26 odst. 1 a 2 nebo byly-li vydraženy z dražeb vyloučené předměty dražby. Není-li právo na určení neplatnosti dražby uplatněno do 3 měsíců ode dne konání dražby, zaniká.

(…)

26. Ve výše uvedené podobě, pro věc rozhodné, platila citovaná ustanovení insolvenčního zákona již v době zahájení insolvenčního řízení na majetek dlužníka a později nedoznala změn. Ustanovení občanského soudního řádu v nezměněné podobě platí od právní moci rozhodnutí o zamítnutí žaloby o určení neplatnosti veřejné dražby a ustanovení § 24 odst. 3 zákona o veřejných dražbách nedoznalo změn ode dne konání veřejné dražby.

27. Na základě shora ustaveného skutkového a právního rámce činí Nejvyšší soud k dovolatelem položeným právním otázkám následující závěry:

K otázce č. 1 (Vazba ustanovení § 159a o. s. ř. na zásady insolvenčního řízení).

28. Napadené rozhodnutí (ani rozhodnutí insolvenčního soudu) nespočívá na závěru, že aplikace ustanovení § 159a o. s. ř. v dané věci je vyloučena (dle ustanovení § 7 insolvenčního zákona) pro rozpor se zásadami insolvenčního řízení. Jde o smyšlenku, kterou dovolatel podsouvá rozhodnutím soudů nižších stupňů bez opory v textu odůvodnění jejich rozhodnutí a kterou se proto Nejvyšší soud dále již nebude zabývat.

K otázce č. 2 (Zásah do práva na zákonného soudce) a k otázce č. 3 (Vázanost rozhodnutím soudu dle ustanovení § 24 odst. 3 zákona o veřejných dražbách).

29. Nejvyšší soud již v rozsudku sp. zn. 29 Cdo 392/2011 vysvětlil, že cílem ustanovení § 231

insolvenčního zákona je pouze zajistit, aby otázka platnosti právního úkonu, jež je určující pro příslušnost majetku dlužníka do jeho majetkové podstaty nebo pro identifikaci závazků dlužníka, nebyla v průběhu insolvenčního řízení účelově vytěsňována [určovacími žalobami podle § 80 písm. c/ o. s. ř. (od 1. ledna 2014 jde o § 80 o. s. ř.), podávanými u obecných soudů] mimo rámec procedur nastavených insolvenčním zákonem k řešení těchto otázek (aby např. nedocházelo k tomu, že incidenční spor o příslušnost určitého majetku do majetkové podstaty dlužníka, zahájený podáním vylučovací žaloby, bude blokován řízením vedeným u obecného soudu o určovací žalobě týkající se některé z otázek, kterou má v onom incidenčním sporu řešit insolvenční soud jako otázku předběžnou). K tomuto závěru se Nejvyšší soud přihlásil např. též v důvodech rozsudku ze dne 17. 7. 2014, sp. zn. 29 Cdo 914/2014, uveřejněného pod číslem 107/2014 Sb. rozh. obč., nebo v důvodech rozsudku ze dne 27. 9. 2018, sp. zn. 29 Cdo 6037/2016, uveřejněného pod číslem 82/2019 Sb. rozh. obč. Proto také ustanovení § 231 insolvenčního zákona cílí jen na situace, kdy působnosti insolvenčního soudu (a incidenčním sporům, jež mají v rámci insolvenčního řízení primárně řešit sporné otázky vzešlé z jeho průběhu) konkurují spory řešené (a zpravidla též účelově zahajované) v průběhu insolvenčního řízení před obecnými soudy. V poměrech dané věci je zjevné, že potenciálně o takový střet šlo, když rozsudek, jímž okresní soud zamítl žalobu J. K. o určení neplatnosti veřejné dražby, byl sice vydán 31. 3. 2014, tedy před zahájením insolvenčního řízení na majetek dlužníka (před 5. zářím 2014), ve spojení s potvrzujícím (co do výroku o věci samé) rozsudkem Krajského soudu v Ostravě však nabyl (též vzhledem k tomu, že šlo o rozsudek vydaný 13. 11. 2014) právní moci až po zahájení insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka (až 25. 11. 2014).

30. S přihlédnutím k výsledku onoho řízení před okresním soudem, je rovněž zjevné, že o případ předjímaný ustanovením § 232 insolvenčního zákona nejde již proto, že rozsudek okresního soudu (ani potvrzující rozsudek Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci) nebyl rozsudkem, kterým byla zjištěna neplatnost právního úkonu týkajícího se majetku (nemovitých věcí) dlužníka.

31. Dovolací námitka, že ustanovení § 231 insolvenčního zákona nemělo být aplikováno, jelikož soudní rozhodnutí o veřejné dražbě byla přijata před zahájením insolvenčního řízení, pak zjevně vychází z popření skutkového stavu věci, z nějž vyšly soudy nižších stupňů a ve vztahu k rozsudku Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 13. 11. 2014 je její neopodstatněnost zjevná. Závěr, že rozsudek Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci nabyl právní moci až „po“ zahájení insolvenčního řízení na majetek dlužníka, pak činí bezpředmětnou odpověď na otázku č. 3. Ta fabuluje předpoklad, že rozhodnutí nabylo právní moci „před“ zahájením insolvenčního řízení na majetek dlužníka a její zodpovězení je tak nepřípustně založeno na jiném než soudy zjištěném skutkovém stavu (srov. opět R 19/2006, R 10/2014).

32. Namítá-li dovolatel, že (nadto) nešlo o rozhodnutí, jimiž byla zjištěna neplatnost právního úkonu (naopak bylo konstatováno, že veřejná dražba není neplatná), pak přehlíží, že ustanovení § 231 odst. 1 insolvenčního zákona in fine výslovně uvádí, že insolvenční soud není vázán nejen rozhodnutím jiného soudu či jiného orgánu, kterým v průběhu insolvenčního řízení došlo „ke zjištění neplatnosti právního úkonu týkajícího se majetku nebo závazků dlužníka“, ale ani „jiným způsobem tohoto zjištění“. Jinak řečeno, jestliže v průběhu insolvenčního řízení vyústí zkoumání (ne)platnosti právního úkonu týkajícího se majetku nebo závazků dlužníka jiným (než insolvenčním) soudem či jiným orgánem ve vydání rozhodnutí, jímž se žaloba o takové určení zamítá (ve zjištění, že není důvod vyslovit neplatnost právního úkonu), jde ve smyslu ustanovení § 231 odst. 1 insolvenčního zákona o „jiný způsob zjištění“ namítané neplatnosti, jímž insolvenční soud rovněž není vázán. Jiný výklad by popřel účel uvedené úpravy popsaný v odstavci 29., když spor o určení, zda tu je či není právní vztah nebo právo týkající se majetku nebo závazků dokončený až v průběhu insolvenčního řízení, by zakládal rozpor s pravidlem formulovaným v § 231 odst. 1 insolvenčního zákona až podle způsobu rozhodnutí o takovém určení a znemožňoval by zahájení případného incidenčního sporu o takové otázce v režimu § 159 odst. 1 písm. g/ insolvenčního zákona (ve spojení s § 7a písm. b/ a § 7b odst. 4

insolvenčního zákona).

33. Jestliže tedy odvolací soud založil své rozhodnutí na závěru, že účinky rozsudku okresního soudu jsou vyloučeny pravidlem formulovaným ustanovením § 231 odst. 1 insolvenčního zákona, je jím provedené právní posouzení věci potud správné. Tento úsudek pak činí nadbytečným prověření správnosti úsudku odvolacího soudu, že bylo možné zkoumat (ne)platnost veřejné dražby (v intencích § 231 odst. 2 a 3 insolvenčního zákona), též proto, že rozsudek okresního soudu nezavazoval insolvenčního správce (dle § 159a o. s. ř.), který nebyl účastníkem onoho sporu. Nejvyšší soud nicméně dodává, že k posouzení závaznosti rozsudku okresního soudu pro insolvenčního správce není potřebné aplikovat § 7, § 231 ani § 232 insolvenčního zákona, což samo o sobě činí nepotřebnou (pro výsledek sporu bezvýznamnou) odpověď na otázku, zda v důsledku aplikace § 231 a § 232 insolvenčního zákona mohlo dojít k zásahu do práva na zákonného soudce ve smyslu článku 38 Listiny. Zjevná nelogičnost takto položené otázky ostatně v poměrech dané věci plyne již z toho, že tento spor (o vyloučení označených nemovitých věcí z majetkové podstaty dlužníka) je ve smyslu ustanovení § 2 písm. d/ a § 159 odst. 1 písm. b/ insolvenčního zákona incidenčním sporem, k jehož projednání a rozhodnutí je v prvním stupni věcně příslušný krajský soud (§ 7a písm. b/ insolvenčního zákona) a místně příslušný (konkrétní) insolvenční soud (§ 7b odst. 4, § 160 insolvenčního zákona).

34. Dovolatel námitku, že došlo k zásahu do jeho práva na zákonného soudce ve smyslu článku 38 Listiny, pojí pouze se skutečností, že soudy nižších stupňů v jeho incidenčním sporu řešily (jako předběžnou) právní otázku, kterou již (vzhledem k § 159a o. s. ř. a výsledku řízení před okresním soudem) řešit neměly. Takovou argumentací ve skutečnosti zaměňuje princip zákonného soudce s okruhem otázek, jež je k tomu určený (zákonný) soud oprávněn řešit jako otázky předběžné (v jeho pojetí by princip zákonného soudce zůstal zachován, kdyby soudy nižších stupňů předmětnou právní otázku zodpověděly ve shodě s jeho názorem). Potud proto dovolání není opodstatněné.

35. Zbývá dodat, že pravidlo, jež v průběhu insolvenčního řízení předurčuje k posouzení (ne)platnosti právního úkonu, jímž je veřejná dražba dobrovolná provedená podle zákona o veřejných dražbách, insolvenční soud (srov. § 231 odst. 2 insolvenčního zákona), ještě neodpovídá na otázku, zda v těch případech, v nichž by bylo možné zkoumat neplatnost dražby pouze v mezích § 24 odst. 3 zákona o veřejných dražbách, tak lze činit pouze prejudicielně (v rámci řízení o vylučovací žalobě, kterou se vydražitel domáhá vyloučení majetku, jenž byl coby majetek dlužníka předmětem takové dražby, z majetkové podstaty dlužníka). Důvod vyslovit se k této otázce v poměrech dané věci však Nejvyšší soud nemá, když napadené rozhodnutí (i rozhodnutí insolvenčního soudu) je založeno na závěru, že veřejná dražba byla simulovaným právním úkonem.

36. Dále se Nejvyšší soud zabýval dovolatelem namítanými vadami řízení.

37. K námitce, že napadené rozhodnutí nenaplňuje zákonné požadavky ve smyslu § 157 o. s. ř. (že je nepřezkoumatelné), Nejvyšší soud uvádí, že potud je napadené rozhodnutí souladné s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu, konkrétně se závěry obsaženými v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2543/2011, uveřejněném pod číslem 100/2013 Sb. rozh. obč. V něm Nejvyšší soud vysvětlil, že měřítkem toho, zda rozhodnutí soudu prvního stupně je či není přezkoumatelné, nejsou požadavky odvolacího soudu na náležitosti odůvodnění rozhodnutí soudu prvního stupně, ale především zájem účastníků řízení na tom, aby mohli náležitě použít v odvolání proti tomuto rozhodnutí odvolací důvody. I když rozhodnutí soudu prvního stupně nevyhovuje všem požadavkům na jeho odůvodnění, není zpravidla nepřezkoumatelné, jestliže případné nedostatky odůvodnění nebyly – podle obsahu odvolání – na újmu uplatnění práv odvolatele. Obdobně platí, že i když rozhodnutí odvolacího soudu nevyhovuje všem požadavkům na jeho odůvodnění, není zpravidla nepřezkoumatelné, jestliže případné nedostatky odůvodnění nebyly – podle obsahu dovolání – na újmu uplatnění práv dovolatele.

38. Poměřováno těmito závěry napadené rozhodnutí zjevně nebylo nepřezkoumatelné. K tomu lze dodat, že z ustanovení § 157 odst. 2 o. s. ř. [které upravuje náležitosti odůvodnění písemného vyhotovení rozsudku a přiměřeně se prosazuje i pro odůvodnění rozhodnutí vydaných odvolacím soudem (§ 211 o. s. ř.)] ani z práva na spravedlivý proces nelze dovozovat povinnost soudů vypořádat se s každou jednotlivou námitkou účastníka řízení. Jak opakovaně vysvětlil Ústavní soud, není porušením práva na spravedlivý proces, jestliže obecné soudy nebudují vlastní závěry na podrobné oponentuře (a vyvracení) jednotlivě vznesených námitek, pakliže proti nim staví vlastní ucelený argumentační systém, který logicky a v právu rozumně vyloží tak, že podpora správnosti jejich závěrů je sama o sobě dostatečná (srov. nález Ústavního soudu ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08, uveřejněný pod číslem 26/2009 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu). Rozhodnutí odvolacího soudu těmto požadavkům vyhovuje, když jsou z něj patrny jak důvody, pro něž v dané věci aplikoval ustanovení § 231 insolvenčního zákona, tak důvody, pro které shledal správným závěr insolvenčního soudu, že veřejná dražba byla jen zdánlivá (simulovaná).

39. Pro posouzení námitky, že soudy přijaly závěr, že dovolatel neprokázal svou solventnost, aniž mu poskytly poučení dle § 118a o. s. ř., jsou rozhodná následující ustanovení občanského soudního řádu (ve znění, jež v nezměněné podobě platí od zahájení tohoto sporu):

§ 118a (o. s. ř.)

(…)

(3) Zjistí-li předseda senátu v průběhu jednání, že účastník dosud nenavrhl důkazy potřebné k prokázání všech svých sporných tvrzení, vyzve jej, aby tyto důkazy označil bez zbytečného odkladu, a poučí jej o následcích nesplnění této výzvy.

(…)

§ 213b (o. s. ř.)

(1) V odvolacím řízení se postupuje podle § 118a; tento postup však nemůže vést k uplatnění nových skutečností nebo důkazů v rozporu s ustanovením § 205a nebo 211a nebo k uplatnění procesních práv, která jsou za odvolacího řízení nepřípustná.

(2) Porušení ustanovení § 118a odst. 1 až 3 soudem prvního stupně je vadou řízení, jen jestliže potřeba uvést další tvrzení nebo důkazy vyplyne z odlišného právního názoru odvolacího soudu.

40. K tvrzenému nesplnění poučovací povinnosti dle § 118a o. s. ř. (přesněji dle § 118a odst. 3 o. s. ř., jež se týká poučení o důkazní povinnosti) Nejvyšší soud úvodem poznamenává, že poučovací povinnost ve smyslu § 118a odst. 3 o. s. ř. se uplatňuje tam, kde je namístě učinit závěr, že účastník, jemuž je ku prospěchu prokázání určité (pro věc rozhodné) skutečnosti, nesplnil svou důkazní povinnost, respektive dosud provedenými důkazy neunesl důkazní břemeno o takové skutečnosti, takže nenabídne-li (po poučení dle § 118a odst. 3 o. s. ř.) důkazy způsobilé takovou skutečnost prokázat, budou jej stíhat procesní následky spočívající v neunesení důkazního břemene o takové skutečnosti [srov. rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 20. 6. 2012, sp. zn. 31 Cdo 619/2011, uveřejněný pod číslem 115/2012 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 115/2012“), nebo rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 4. 9. 2013, sp. zn. 31 Cdo 4616/2010, uveřejněný pod číslem 98/2013 Sb. rozh. obč.]. Rozhodnutí založené na neunesení důkazního břemene o určité skutečnosti nelze zaměňovat s rozhodnutím založeným na tom, že na základě jiných důkazů byl skutkový stav o této skutečnosti zjištěn (pozitivně) jinak, než tvrdil některý z účastníků. V takovém případě nejde o to, že

se určitá skutečnost neprokázala, nýbrž o to, že se prokázala jinak, než účastník tvrdil. Má-li soud určitou skutečnost za prokázanou jinak, než tvrdil některý z účastníků řízení, pak nemá důvod přistoupit k poučení dle § 118a odst. 3 o. s. ř., jelikož jeho rozhodnutí není v takovém případě rozhodnutím založeným na neunesení důkazního břemene o oné skutečnosti [srov. např. odstavec 49. rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2020, sen. zn. 29 ICdo 98/2018, uveřejněného pod číslem 110/2020 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 110/2020“)]. Poměřováno těmito závěry je rozsudek insolvenčního soudu v této věci rozhodnutím vskutku zčásti založeným na neunesení důkazního břemene žalobce ohledně možnosti disponovat s částkou potřebnou k úhradě nejvyššího podání (srov. odstavce 45., 47. a 48. odůvodnění rozsudku insolvenčního soudu).

41. Poučovací povinnost podle § 118a o. s. ř. je vybudována na objektivním principu. Znamená to, že poskytnutí potřebného poučení není závislé na tom, zda se soud prvního stupně o potřebě poučení vůbec dozvěděl. Nebylo-li účastníku potřebné poučení poskytnuto, ačkoliv se tak mělo z objektivního hlediska stát, došlo i v tomto případě k porušení ustanovení § 118a o. s. ř. [srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2011, sp. zn. 29 Cdo 1829/2011, uveřejněný pod číslem 59/2012 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 59/2012“)].

42. Jestliže soud prvního stupně příslušné poučení neposkytne (lhostejno z jakých důvodů), musí tak učinit (je-li podáno odvolání) odvolací soud v odvolacím řízení (§ 213b odst. 1 o. s. ř.), a to bez ohledu na to, že již došlo ke koncentraci řízení (R 59/2012). Teprve po reakci dotčeného účastníka řízení na poskytnuté poučení odvolací soud zkoumá, zda po tomto poučení nabídnuté důkazy nebyly uplatněny v rozporu s ustanovením § 205a o. s. ř. nebo § 211a o. s. ř. (§ 213b odst. 1 o. s. ř.).

43. Určuje-li ustanovení § 213b odst. 2 o. s. ř., že porušení ustanovení § 118a odst. 1 až 3 soudem prvního stupně je vadou řízení, jen jestliže potřeba uvést další tvrzení nebo důkazy vyplyne z odlišného právního názoru odvolacího soudu, pak tak činí nikoli proto, že by takové porušení procesního práva soudem prvního stupně nemělo mít žádné právní následky, nýbrž proto, aby nápravu takového porušení (tím, že potřebné poučení poskytne) mohl zjednat (postupem předjímaným v § 213b odst. 1 o. s. ř.) odvolací soud.

44. Poučení o důkazní povinnosti podle ustanovení § 118a odst. 3 o. s. ř. poskytne soud nejen účastníku, který dosud o sporném tvrzení neoznačil žádný důkaz, nebo který sice o svém sporném tvrzení důkaz označil, avšak jde o důkaz zjevně nezpůsobilý prokázat sporné tvrzení, ale i tehdy, provedl-li ohledně sporného tvrzení účastníkem navržené důkazy, jestliže jimi nedošlo k jeho prokázání a jestliže proto (z důvodu neunesení důkazního břemene) by účastník nemohl být ve věci úspěšný (srov. opět R 115/2012). Protokolace poskytnutého poučení pak nesmí vzbuzovat pochybnosti o tom, že se účastníku příslušného poučení dostalo a přesto zůstal nečinný stran svých důkazních návrhů (srov. opět R 110/2020, odstavec 53.).

45. Ze spisu se podává, že insolvenční soud přijal závěr, že dovolatel neprokázal svou solventnost, aniž dovolatele předtím řádně (ve smyslu výše řečeného) poučil o nesplnění jeho povinnosti důkazní (dle § 118a odst. 3 o. s. ř.). Odvolací soud toto procesní pochybení insolvenčního soudu v odvolacím řízení též nenapravil (příslušné poučení v intencích § 213b odst. 1 o. s. ř. dovolateli sám neposkytl). Jakkoli se ovšem z napadeného rozhodnutí podává, že odvolací soud měl napadený rozsudek insolvenčního soudu za věcně správný i v rovině právní argumentace (tedy včetně úvahy o neprokázané solventnosti) [odstavec 21. rozsudku odvolacího soudu], z dále formulovaných závěrů odvolacího soudu plyne, že úsudek, že vskutku jde o zdánlivou dražbu, přijal [na základě zjištění o „kolotoči“ částečných plateb na úhradu nejvyššího podání (částečná úhrada nejvyššího podání vrácená dražebníkem na osobní účet dlužníka a opět použitá na úhradu další splátky nejvyššího podání)] již na základě listinných důkazů v řízení provedených (odstavec 23. rozsudku odvolacího soudu), aniž pro něj pokládal za potřebné zkoumat solventnost dovolatele. Srov. k tomu též formulace odstavce 26. rozsudku odvolacího soudu, z nějž plyne, že obrat, podle kterého „v průběhu

řízení žalobce nadto ani nedoložil, že měl k dispozici dostatek finančních prostředků pro úhradu dražby“, odvolací soud použil až poté, co předtím již dospěl k závěru, že „žalobce nemohl nabýt vlastnické právo k předmětu dražby“. Jinak řečeno, vada řízení spočívající v nesplnění poučovací povinnosti oběma soudy ve vztahu k závěru insolvenčního soudu, že dovolatel „neprokázal“ svou solventnost, neměla vliv na správnost dovoláním napadeného rozhodnutí, jehož závěry z této skutečnosti primárně nevycházejí.

46. Jiné (než dovolatelem namítané) vady řízení se nepodávají ani ze spisu.

47. Zbývá dodat, že k tématu „zdánlivé“ („fingované“) veřejné dražby se Nejvyšší soud vyjádřil již v rozsudku ze dne 23. 3. 2011, sp. zn. 21 Cdo 1032/2010, uveřejněném v časopise Soudní judikatura, číslo 10-11, ročníku 2011, pod číslem 148. V něm uzavřel, že jednání prováděné dražebníkem (a jeho jménem a na jeho účet licitátorem) lze pokládat za veřejnou dražbu podle zákona o veřejných dražbách jen tehdy, bylo-li veřejné, konalo-li se na základě návrhu navrhovatele (na podkladě smlouvy o provedení dražby uzavřené mezi navrhovatelem a dražebníkem), uskutečnilo-li se na předem určeném místě, byl-li jeho smyslem (účelem) přechod vlastnického nebo jiného práva k předmětu dražby, obracel-li se při něm licitátor na předem neurčený okruh osob, které se dostavily za účelem činit podání, s výzvou činit nabídky a bylo-li ukončeno buď udělením příklepu tomu, kdo za stanovených podmínek učinil nejvyšší podání, nebo tím, že nebylo učiněno ani nejnižší podání, a jen jestliže bylo provedeno osobou, která má k provádění dražeb příslušné živnostenské oprávnění. Jde-li o veřejnou dobrovolnou dražbu, musí být rovněž řádně doloženo navrhovatelovo vlastnictví, popřípadě legitimace osob, které se ve smyslu ustanovení § 17 odst. 4 zákona o veřejných dražbách považují za vlastníka. Jednání, které by neodpovídalo všem uvedeným požadavkům, nelze považovat za veřejnou dražbu dobrovolnou; i kdyby nebylo napadeno žalobou o neplatnost veřejné dobrovolné dražby podle ustanovení § 24 odst. 3 zákona o veřejných dražbách nebo kdyby takové žalobě nebylo vyhověno pravomocným soudním rozhodnutím, nepožívá výsledek takového jednání žádné právní ochrany. V občanském soudním řízení, v němž jeho účastník uvádí, že své vlastnické nebo jiné právo získal vydražením ve veřejné dobrovolné dražbě, vydražitel tvrdí a prokazuje všechny skutečnosti o tom, že vskutku šlo o veřejnou dobrovolnou dražbu. K těmto závěrům se Nejvyšší soud přihlásil např. též v rozsudku ze dne 2. 12. 2014, sp. zn. 21 Cdo 4124/2013, uveřejněném v časopise Soudní judikatura, číslo 11, ročníku 2015, pod číslem 122, dodávaje tamtéž výslovně, že veřejnou dražbou dobrovolnou není jednání, které sleduje jiný (než výše popsaný) cíl, který by přechod vlastnictví na základě dražby jen předstíral (fingoval). S těmito závěry je napadené rozhodnutí v souladu.

48. Tento úsudek s sebou nese konečné posouzení podaného dovolání jako nedůvodného. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání zamítl (§ 243d písm. a/ o. s. ř.).

49. Nejvyšší soud dodává, že nepřehlédl sdělení Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových ze dne 3. listopadu 2020, podle kterého byl rozsudkem Okresního soudu v Semilech ze dne 24. 2. 2020, č. j. 4 T 154/2019-2278, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 25. 8. 2020, č. j. 11 To 157/2020-2349, vysloven trest propadnutí věci ve vztahu ke všem nemovitým věcem, jež jsou předmětem této vylučovací žaloby. K tomu Nejvyšší soud především uvádí, že ustanovení § 241a odst. 6 o. s. ř. mu zapovídá přihlížet v dovolacím řízení k novým skutečnostem nebo důkazům. Nadto platí, že trest propadnutí věci uložený podle ustanovení § 70 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, dlužníku v průběhu insolvenčního řízení vedeného na jeho majetek, je mimosmluvní sankcí postihující majetek dlužníka, jejíž uspokojení v insolvenčním řízení vedeném na majetek dlužníka zakazuje (znemožňuje) ustanovení § 170 písm. d/ insolvenčního zákona. Takový trest (proto) nelze vykonat (realizovat) za trvání insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka a jeho udělení nemá vliv na příslušnost jím dotčeného majetku dlužníka k majetkové podstatě dlužníka ani na možnost insolvenčního správce takový majetek zpeněžit (vzhledem k tomu, že způsobem řešení úpadku dlužníka je konkurs) a

výtěžek zpeněžení použít k uspokojení dlužníkových (insolvenčních) věřitelů. To platí bez zřetele k tomu, zda stát bude (jak ve zprávě ohlašuje Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových) nebo již byl (vzhledem k době, která uplynula od podání zprávy), zapsán na základě vyslovení trestu propadnutí věci jako vlastník sporných nemovitých věcí v katastru nemovitostí.